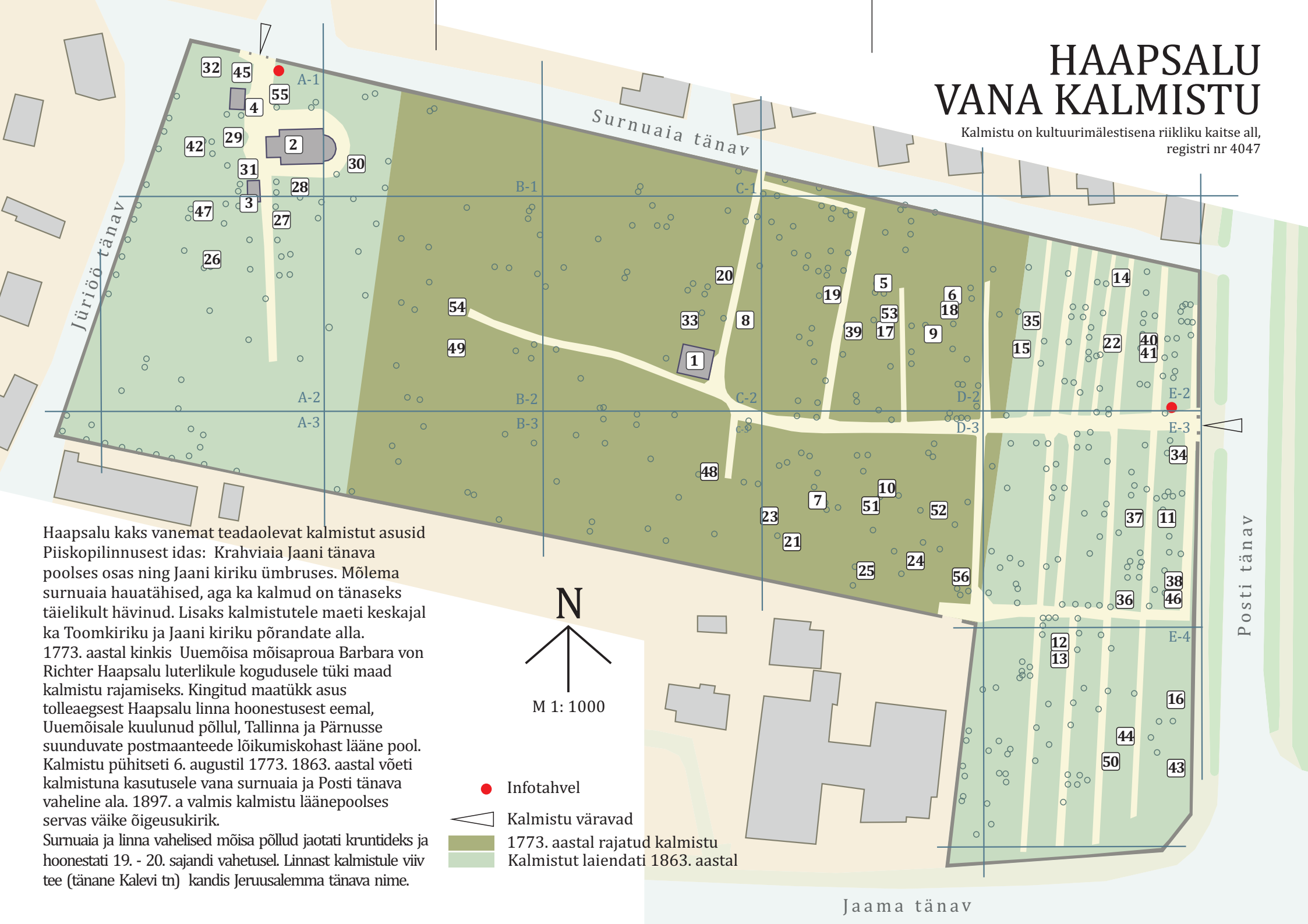

HAAPSALU VANA KALMISTU

Kalmistu on kultuurimälestisena riikliku kaitse all,
registri nr 4047

Haapsalu kaks vanemat teadaolevat kalmistut asusid Piiskopilinnusest idas: Krahviaia ja Jaani tänava poolses osas ning Jaani kiriku ümbruses. Mõlema surnuaia hauatähised, aga ka kalmud on tänaseks täielikult hävinud. Lisaks kalmistutele maeti keskajal ka Toomkiriku ja Jaani kiriku põrandate alla. 1773. aastal kinkis Uuemõisa mõisaproua Barbara von Richter Haapsalu luterlikule kogudusele tüki maad kalmistu rajamiseks. Kingitud maatükk asus tollaegsest Haapsalu linna hoonestusest eemal, Uuemõisale kuulunud põllul, Tallinna ja Pärnusse suunduvate postmaanteede lõikumiskohast lääne pool. Kalmistu pühitseti 6. augustil 1773. 1863. aastal võeti kalmistuna kasutusele vana surnuaia ja Posti tänava vaheline ala. 1897. a valmis kalmistu läänepoolses servas väike õigeuskirik. Surnuaia ja linna vahelised mõisa põllud jaotati kruntideks ja hoonestati 19. - 20. sajandi vahetusel. Linnast kalmistule viiv tee (tänapäevane Kalevi tn) kandis Jeruusalemma tänava nime.

- Infotahvel
- ◁ Kalmistu väravad
- 1773. aastal rajatud kalmistu
- Kalmistut laiendati 1863. aastal

Jaama tänav

1. Richter'ite hauakabel, siin puhkavad Christoph Adam v Richter (1694 - 1758), Barbara Hedvig v Richter (1712 - 1776) ja nende neli lapseas surnud järglast. Barbara Hedvig v Richter kinkis 1773. a selle kalmistu aluse maatüki Haapsalu kogudusele

2. Neeva Aleksandri õigeusu kirik, ehitatud 1897, 1901. Kiriku saaliosa rajati tüüpprojekt järgi, sissepääsu ja torniosa ehitati 1901. a arhitekt A. F. Krassovski koostatud kavandi alusel

3. Arhitekt A. F. Krassovski abikaasa Maria Krassovskaja (1855 - 1896) metallist hauakabel

4. Makarovite hauakabel, analoogiline eelmisele

5. Anna Margaretha v Drummond 1752 - 1803, Drummondi hauakivi on vanim säilinud hauatähis Haapsalu vanal kalmistul

6. Ernst Hingstberg (1756 - 1838), 1789 - 1792 Haapsalu linnapea

7. Carl Leopold Bergfeldt (1805 - 1888). Apteeker, kuurordi arendaja, oli 1842 - 1850 Haapsalu linnapea. Algatas koos dr. C. A. Hunniusega Haapsalu Promenaadi rajamise

8. Carl Friedrich Leidig (1823 - 1878), 1874 - 1876 Haapsalu linnapea

9. Aleksander Ferdinand Berg (1816 - 1890), 1865 - 1874 Haapsalu linnapea

10. Johann Ludwig Michelsen (1830 - 1903), 1891 - 1897 Haapsalu linnapea, trükikoja omanik, esimese kohaliku ajalehe väljaandja

11. Gottfried Nicolai v Krusenstiern (1868 - 1917), arst, 1902 - 1917 Haapsalu linnapea, punase terrori ohver. Katherina Krusenstiern (1874 - 1932), eelmise abikaasa, inglanna, oli aastaid Läänemaa ühisgümnaasiumi inglise keele õpetaja

12. Gustav-Adolf Pilar v Pilchau (1841 - 1918), 1878 Haapsalu linnapea

13. Eduard Siegfeldt-Siivelt (1874 - 1948), 1918 - 1919 Haapsalu linnapea. Ehtas 1911-1912 Lossiplats 4 asuva ärihoone

14. Jakob Woldemar Pöldots (1863 - 1946), ehitusettevõtja, 1927 - 1929 Haapsalu linnapea

15. Hans Alver (1887 - 1942), arst, 1929 - 1940 Haapsalu linnapea, hukati 1942. a Sverdlovski obl. Alverite perekonna rahula. Natalia Alver, H. Alveri minia, rumeenlanna, töötas Haapsalus kooliõpetajana, tõlkinud Rumeenia kirjandust

16. Ernst Enno (1875 - 1934), luuletaja, 1919 - 1934 töötas Läänemaa koolinõunikuna. Hauasamba autoriks on skulptor Roman Haavamägi

17. Cyrillus Kreek (1889 - 1962), helilooja, pedagoog, dirigent

18. Franz Heinrich Brasche (1763 - 1848), apteeker, kuurordi arendaja, 1805 võttis kasutusele ujuvad supeltelgid

19. Carl Magnus De la Gardie (1788 - 1856), Lucie De la Gardie (sünd Sternberg) (1792 - 1868). Ungru, Emmaste ja Orjaku mõisnik, esimese mudaravila rajamise finantseerija. Abikaasa Lucie toetas rahaliselt Haapsalu Nikolai kooli

20. Perekond Brevern De la Gardie rahula, 1852. a anti keisri ukaasiga Carl Magnus De la Gardiele õigus pärandada krahvi tiitel õepojale Pontus Alexander v Brevernile

21. Carl Abraham v Hunnius (1797 - 1851), kreisiarst, kuurordi arendaja, esimene mudaravila 1825, esimese eestikeelse kooli rajaja 1839 (Ehte tn). Algatas koos L. Bergfeldtiga Haapsalu Promenaadi rajamise

22. Paul v Rinne (1819 - 1897), arst, kuurordi arendaja, köster ja kooliõpetaja. Promenaadi arendaja

23. Theodor Büll (1846 - 1902) ja Luise Büll (sünd Stürmer)(1855 - 1919) kuurordi arendajad, Suur-Mere tn 18 mudaravila omanikud, misjonär Anna Hedvig Bülli vanemad

24. Carl Ludvig Althoff (1796 - 1855), muusik, kaupmees, üks Promenaadil asunud mudaravila omanikest

25. Constantin Immanuel Hoerschelmann (1780 - 1848), kirikuõpetaja, 1812 - 1848 Haapsalu luterliku koguduse õpetaja

26. Vassili Kamenev (1837 - 1873), 1865-1873 Haapsalu õigeusu koguduse preester

27. Nikolai Poletajev (1846 - 1888), õigeusu koguduse preester Haapsalus 1880-1888, Jaan Poska ristiisa

28. Joann Männik (1873-1934), 1929-1934 õigeusu koguduse preester

29. Aleksander Siiton (1873-1902), 1899-1902 Mäemõisa õigeusu koguduse preester

30. Aleksander Pääbo (1874 - 1953), õigeusu koguduse köster, Nikolai kooli ja linna II algkooli juhataja. Julie Pääbo (1885 - 1971), Aleksander Pääbo abikaasa, kooliõpetaja. Kunstnik Ilon Wiklandi vanavanemad

31. Vassa (1862 - 1928) ja Aleksei (1844 - 1921) Vekshin, 1928. a Amsterdami olümpiamängudel purjetamises pronksmedali võitnud Nikolai Vekshini vanemad

32. Johann Kokla (1892 - 1933), maakonna politseiülem, Lääne-Saare prefekt, Haapsalu seltsielu tegelane

33. Tõnis Jürine (1873 - 1947), advokaat, 1918 - 1919 EV Ajutise valitsuse sõjaministri abi, kunstnik Edith Parise isa

34. Anton Trompet-Toomet (1877 - 1965), rahvusliku liikumise tegelane, oli 1930ndatel Haapsalu Kungla seltsi juht

35. Leopold Holmberg (1844 - 1895), suurkaupmees, seltsielu

tegelane. Karja 21 omanik, tema järeltulijad ehtasid 1907. a Karja 21 ja 24 hooned

36. Mart Tamverk (1867 - 1947), kirjastaja ja kaupmees, avas esimese raamatupoe Haapsalus. Tamverkidele kuuluv trükikoda asus Karja tn 5 Paul Tamverk (1900 - 1932), eelmise poeg, trükikoja omanik, Lääne Elu väljaandja. Robert Tamverk (1914 - 1978), eelmise vend, kunstnik-graafik, viljeles linoollõiget, sügavtrükitehnikaid

37. Ungern Sternbergide hauaplats

38. Alphons v Buxhoeveden (1835 - 1910)

39. v Knorrington'ute hauaplats

40. Rudolf v Gernet (1826 - 1912), Eestimaa Merejahtklubi (asus Haapsalus) kommodoor

41. Catherine Elisabeth v Gernet (1829 - 1896), klaverikunstnik, R. Tobiase klaveriõpetaja

42. Aleksander Izgojev (1876 - 1935), Lenini oponent, ajakirjanik. Saadeti 1922 Venemaalt välja

43. Eduard Kansa (1887 - 1946), pedagoog ja koolijuht, 1945st a Haapsalu Õpetajate Seminari ja Haapsalu Keskkooli direktor

44. Kustav Möll (1878 - 1951), oli aastaid Haapsalu koguduse köster, algkooli juhataja

45. Leonid Jüris (1891 - 1966), koolidirektor, haud asub diakon Andrei Jürissoni perekonna hauaplatsil

46. Gustav Tooming (1883 - 1958), pedagoog, koolijuht, koorijuht, Mustvee gümnaasiumi, Lihula gümnaasiumi direktor

47. Nikolai Nelik (1891 - 1938), Läänemaa ühisgümnaasiumi õpetaja. Viktor Nelik (1927 - 1989), Haapsalu I Keskkooli, hilisema Haapsalu Gümnaasiumi keemiaõpetaja ja kooliteatri lavastaja

48. Alfred Sibul (1901 - 1951), koolidirektor, kooliõpetaja

49. Kusta (Gustav) Kooskora (1878 - 1951), kooliõpetaja

50. Erna Kaarneem (1902 - 1995), kooliõpetaja

51. Voldemar Sillandi (1920 - 2005), kooliõpetaja

52. Päivi Töldsepp (Tammik) (1932 - 2001), muusikaõpetaja

53. Alli Ellerhein (1906 - 1937), muusikaõpetaja ja helilooja Pärt Ellerheina esimene abikaasa. Hauatähise autor skulptor R. Haavamägi

54. Elfriede Kingo-Espenberg (1894 - 1932), kunstnik, skulptor R. Haavamäe abikaasa, samba autor R. Haavamägi

55. Lembit Pöld (1923 - 2003), kunstnik, isetegevuslik näitleja

56. Enn Talmel (1915 - 1969), arst, oli Haapsalu haigla kirurg